

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: «**ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ГРАМОТИ
В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**»

Виконала: здобувачка
другого (магістерського) рівня
вищої освіти
PO2-M22z групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Коновалюк Тетяна Вікторівна

Керівник:
Третяк Наталя Володимирівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії та методик
початкової освіти

Рецензент:
Гордійчук Мар'яна Сидорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	6
1.1. Структурно-компонентний аналіз поняття «творчі здібності»	6
1.2. Формування творчих здібностей молодших школярів у концепції Нової української школи	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	36
2.1. Особливості розвитку творчих здібностей особистості в молодшому шкільному віці.....	36
2.2. Організація та процедура дослідження	44
2.3. Визначення рівнів розвитку творчих здібностей молодших школярів ...	62
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Одне із головних завдань освітньо-виховного процесу у школі є формування самостійної, творчо мислячої особистості учня початкової школи та розвиток його здібностей, творчих зокрема. У Державному стандарті початкової загальної освіти вказано, що формування творчих здібностей молодших школярів реалізується при вивченні всіх навчальних дисциплін.

Дослідженням проблеми творчості у вітчизняній психології й педагогіці займалися такі вчені: В. Андрєєв, Г. Балл, Д. Богоявленська, М. Лейтес, О. Лук, Я. Пономарьов, Г. Костюк, М. Холодна, О. Кульчицька та ін. Питання творчості, творчих здібностей і творчої діяльності завжди були й залишаються в центрі уваги багатьох учених як вітчизняних, так і зарубіжних наукових шкіл. Такі видатні постаті педагогічної науки як П. Блонський, О. Духнович, Я. Коменський, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. працювали над проблемою розвитку творчих здібностей особистості. У дослідженнях зарубіжних науковців проаналізовано різні аспекти проблеми творчих здібностей: їх природу, компонентний склад, критерії та показники розвитку, методи і прийоми формування (Дж. Гілфорд, О. Матюшкін, Е. Торранс, С. Рубінштейн та ін.). Більшість з цих питань досі залишаються дискусійними.

Відродження та розвиток суспільства України значною мірою залежить від творчості, активності та ініціативи його членів. Соціальна практика вимагає все більшої кількості людей, які творчо мислять, здатні створювати матеріальну й духовну культуру, пропонувати нові ідеї, винаходи, технології. Тому серед усіх психолого–педагогічних проблем найактуальнішою є організація процесу розвитку здібностей особистості. Виховання обдарованих дітей є одним із найактуальніших завдань сучасності.

Актуальність дослідження зумовлена не тільки соціальною

значущістю його проблематики, а й самою логікою розвитку досліджень у галузі психології творчості та обдарованості, представниками якої виявлено системність детермінації творчих здібностей (О.Матюшкін, О.Кульчицька, М.Смульсон), визначено структурні компоненти (В.Давидов, С.Максименко, В.Моляко), досліджено параметри креативного середовища як чинника творчих здібностей (В.Дружинін, А.Коваленко, Д.Леонтьєв, Я.Пономарьов), що сформувало умови для визначення системотвірних характеристик обдарованої особистості.

Вибір в якості об'єкта дослідження універсальних особистісних характеристик творчої особистості зумовлений тим, що становлення творчої обдарованості, як і виявлення структурних компонентів творчих здібностей, відбувається саме в молодшому шкільному віці (Р.Пономарьова, М.Смульсон).

На думку багатьох вчених, в молодшому шкільному віці закладається творчий «фундамент» майбутньої особистості, виникають креативні якості, які в майбутньому визначатимуть «обличчя» людини, формуються навички творчої діяльності та креативне ставлення світу й самого себе. Вступаючи в життя, оволодіваючи різними видами творчої діяльності, дитина набуває творчо-креативних умінь, а також розвиває творчі якості особистості.

Об'єкт дослідження – творчі здібності молодших школярів під час вивчення грамоти в контексті ідей Нової української школи як психологічний феномен.

Предмет дослідження – особливості творчих здібностей у молодшому молодших школярів під час вивчення грамоти в контексті ідей Нової української школи.

Мета дослідження – розкрити особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі навчання грамоти через теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати поняття творчих здібностей і обдарованості за підходами вітчизняних та зарубіжних науковців.
2. Визначити види та прояви творчих здібностей.
3. Дати змістовну характеристику творчих здібностей молодших школярів.
4. Описати особливості розвитку творчих здібностей у молодшому шкільному віці.
5. Обґрунтувати шляхи дослідження творчих здібностей молодших школярів.
6. Розробити методичні рекомендації вчителям щодо створення сприятливих педагогічних умов для розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі навчання грамоти відповідно до концепції Нової української школи в теорії та практиці.

Методи дослідження: аналіз, синтез, класифікація, систематизація даних науково–психологічної літератури; теоретичне узагальнення.

Апробація та впровадження результатів роботи здійснювалася через участь у науково-практичних студентських конференціях, а також публікацію тез доповідей у збірнику матеріалів наукових досліджень студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Апробація матеріалів дослідження частково впроваджувалася під час проходження педагогічної практики. Основні положення, результати дослідження обговорювалися під час виступів на кафедрі теорії та методик початкової освіти.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Творчі здібності є складним синтетичним поняттям. Рівень їхнього розвитку необхідно визначати загальними критеріями спрямованості на творчість, почуттям новизни, критичності й гнучкості мислення, здатністю перетворювати структуру об'єкта, здатністю фантазувати, генерувати ідеї, аналізувати, порівнювати. Рівень творчої особистості молодшого школяра характеризується: самостійністю, гнучкістю, винахідливістю, глибиною думки, дотепністю, кмітливістю. Головною ознакою творчої особистості вважаються індивідуально–психологічні особливості, які відповідають вимогам творчої діяльності і є умовою її успішного виконання.

Проблема творчих здібностей розглядається вченими з різних психологічних підходів: діяльнісного, функціонально–генетичного, суб'єктного і когнітивного. Представники діяльнісного підходу розглядають здібності як властивості чи особливості особистості, що зумовлюють успішність виконання діяльності. Представники функціонально–генетичного підходу розглядають здібності з позицій функціональних систем, а генезис здібностей – з позицій спадковості. Особливість суб'єктного підходу полягає в тому, що творчі здібності розглядаються не як ізольована, відносно самостійна якість людини, а як істотно необхідна складова її життєдіяльності. У зарубіжній психології творчі здібності розглядаються переважно як когнітивний феномен із застосуванням кількісних методів їх вимірювання.

У психолого–педагогічній літературі виділені наступні компоненти творчих здібностей особистості молодшого школяра: мотиваційно–творча активність і спрямованість; інтелектуально–логічні здібності; інтелектуально–евристичні здібності; моральні якості особистості, що сприяють успішності навчально–творчої діяльності; комунікативно–творчі здібності; естетичні якості, що сприяють успішності навчально–творчої діяльності; індивідуальні особливості особистості. Усі компоненти творчих здібностей тісно пов'язані між собою і в процесі творчої діяльності

відіграють певну роль.

Як стверджують дослідники творчих здібностей, обдаровані діти наділені високим творчим потенціалом і високим рівнем розвитку здібностей. Найважливішими проявами творчих здібностей вважають: ранній вияв високої пізнавальної активності й допитливості; швидкість і точність виконання розумових операцій, зумовлені стійкістю уваги та оперативною пам'яттю; сформованість навичок логічного мислення; багатство активного словника; швидкість і оригінальність вербальних асоціацій; виражена установка на творче виконання завдань; розвиток логічного мислення й уяви; володіння основними компонентами уміння вчитися.

Можна визначити такі специфічні особливості творчих здібностей молодших школярів: висока пізнавальна активність; допитливість, прагнення створити нове; самостійність в розв'язанні нових завдань, у пошуку оригінальних рішень; швидкість засвоєння нової інформації, висока швидкість перебігу розумових процесів; схильність до широкодіапазонного використання своїх знань, швидке опанування уміннями, навичками, прийомами; фантазування, схильність до творчої інтерпретації.

Аналіз накопиченого наукового фонду свідчить, що створення сприятливих умов для розвитку творчих здібностей учнів значною мірою визначається змістом навчального матеріалу, застосуванням у навчально-виховному процесі активних форм і методів навчання, які сприяють розвитку дивергентного мислення, проблемного бачення, фантазії й уяви.

Щоб розвинути до високого рівня творчі можливості учнів молодшого шкільного віку, доцільно: впроваджувати відкриті методи навчання, що передбачають дискусії, оригінальні експерименти, учнівські проекти, тощо; організувати процес навчання із залученням учнів до наукового пошуку і використання отриманих знань на практиці; створити творчу атмосферу в процесі навчання, яка благотворно впливає на появу нових, оригінальних ідей, що є однією з головних умов розвитку творчих здібностей учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алгоритми активізації творчого мислення (по Бухвалову). *Шкільний психолог*. Київ. 2014. №4. С. 26.
2. Альтшуллер Г. С., Шапиро Р. Б. Про психологію винахідницької творчості. *Питання психології*. Київ. 2016. №56.
3. Анджейчак А. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховних закладах. *Обдарована дитина*. Київ. 2020. №5. С. 8–135.
4. Бембель Н. Від інтерактивних технологій до SMART – освіти. *Smart-освіта: ресурси та перспективи* : матеріали II Міжнар. наук.- метод. конф. (м.Київ, 2016) . Київ. 2016. с. 421-425.
5. Бібік Н.М. Нова українська школа: порадник для вчителя / упоряд. Бібік Н.М. Київ. 2017. 206 с.
6. Біла І. М. Психологія дитячої творчості / упоряд. Біла І. М. Київ : Фенікс, 2014. 68 с.
7. Біла І. М. Феномен дитячої творчості. *Дошкільне виховання*. Київ. 2011. № 1. С. 7-11.
8. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: Навчально- методичний посібник. Київ : Генеза, 2015. 180 с.
9. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально- методичний посібник .Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
10. Бондар С. Компетентність особистості інтегрований компонент навчальних досягнень учнів. *Біологія і хімія в школі*. Київ. 2013. № 2. С. 8- 9.
11. Буна Н. О., Головка З. Л. Довідник: Українська мова в схемах і таблицях. Посібник для учнів 1-4 класів. Тернопіль : Богдан, 2017. 96 с.
12. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посібник . Київ : Освіта, 2010. 86 с.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О.Єрошенко. Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

14. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. І голов. ред. В. Т. Бусел. Київ. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2017. 1736 с.
15. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку Харків : Основа, 2011. С. 43-44.
16. Галямина І. Проектування державних стандартів вищої професійної освіти нового покоління з використанням компетентнісного підходу URL: [http://www. rc.edu.ua/rc/bologna/works](http://www.rc.edu.ua/rc/bologna/works). (дата звернення 09.10.20223)
17. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя. Харків : Вид. група «Основа», 2015. 112 с.
18. Гладун М. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. *Open educational environment of modern niversity*. URL: [https://elibrary. kubg.edu.ua/id/eprint/25818/1/M_Gladun_M_Sablina](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25818/1/M_Gladun_M_Sablina) (дата звернення 17.05.2023)
19. Григор'єва В. В. Методичні засади формування творчого мислення учнів початкової школи в процесі мистецької діяльності. Київ, 2010. 185 с.
20. Грушко О. В. Досвід компонент-аналізу структури творчих здібностей молодших школярів. Вінниця : Держ.пед.ун-т. ім. М. Коцюбинського, 2014. 171 с.
21. Горська О. Активні методи навчання при викладанні методики мови. Київ. 2013. С. 55–62.
22. Державний стандарт початкової освіти. URL: [https://nus. org. ua](https://nus.org.ua). (дата звернення 11.02.2023)
23. Дж. Равен. Педагогічне тестування: Проблеми, омани, перспективи (Пер. зангл., Вид.. 2-е). Київ : Когіто-Центр, 2021. 142 с.
24. Діагностика творчих здібностей: наукові підходи, принципи та критерії. URL: [https://4brain. ru/blog/діагностика-творчих- здібностей/](https://4brain.ru/blog/діагностика-творчих-здібностей/) (дата звернення 15.02.2023).

25. Дмитрієва С. М. Гаврилова Н. В. Методи дослідження творчих здібностей школярів : посібник-практикум. Житомир. 2018. 40 с.
26. Доценко С. О. Особливості мотивації творчої діяльності учнів початкових класів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / ред. : Т. І. Сущенко. Запоріжжя : КПУ, 2016. С. 191-200.
27. Дубяга С. М. Педагогічні технології в початковій школі : Навчально - методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів на пряму підготовки "Початкова освіта" Мелітополь. 2015. 160 с.
28. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
29. Іванова В. Діагностика розвитку творчого мислення у дошкільному та молодшому шкільному віці. Київ. 2010. №2. С. 218.
30. Калініченко І. Значення дидактичних ігор для розвитку пізнавального інтересу. *Початкова освіта*. Київ. 2019. № 17. С. 5.
31. Кирилюк К. В. Методика розвитку творчих здібностей учнів початкових класів URL: <https://vsesvit.ua/library/metodika-rozvitkutvorcih-zdibnostej-ucniv-pocatkovih-klasiv-10294.html>. (дата звернення 07.06.2023)
32. Клименко В. В. Психологія творчості: навч. посібник для вищих навч. закладів Київ : Центр навч. літератури, 2016. 480 с.
33. Коваленко О. А. Специфіка особистісно орієнтованого навчання в початковій школі. *Методологія сучасних наукових досліджень*. Харків : ХНПУ, 2018. С. 62-63.
34. Коломійченко А. В. О. Сухомлинський про розвиток творчих здібностей у молодших школярів. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/2014-rik/konferentsiia-24-25-veresnia-2015-roku/sektsiia-4/3852-v-osukhomlynskyu-pro-rozvytok-tvorchykh-zdibnostey-u-molodshykhshkolyariv>(дата звернення 27.05.2023).
35. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>. (дата

звернення 15.08.2023).

36. Концепція НУШ. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> (дата звернення 17.02.2023).
37. Костюк Г. С. Здібності та їх розвиток у дітей. Навчально-виховний процесі психічний розвиток особистості. Київ. 2019. С. 307–373.
38. Костюк Г.С. Мислення в діяльності молодших школярі. Київ. 2021. 159 с.
39. Кравцова Н. Українська мова та читання: підруч. для 3 кл. загал. серед. освіти У 2ч. Ч. 1 .Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. 144с.
40. Кравченко Т. Розвиток пізнавальної активності і самостійності учнів на уроках української мови . *Початкова школа*. Київ. 2011. №5. С. 15–17.
41. Кролевец М.П. Методи і прийоми розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів початкових класів. Методичний посібник. Полтава : ПОППО, 2019. 92 с.
42. Кузьменко Ю. В. Розвиток творчих здібностей дитини як передумова успішної соціалізації особистості. *Таврійський вісник освіти*. Київ. 2015. №1. С.142–146.
43. Кульчицька А. В. Дослідження чинників розвитку творчого мислення особистості у молодшому шкільному віці на уроках української мови. URL:www.inforum.in.ua/conferences/16 (дата звернення 03 .05.2023).
44. Кустов А. В. Мислення: психологічні, психопатологічні та психотерапевтичні аспекти: навч. посіб .Суми : СумДУ, 2010. 324 с.
45. Лист МОН МОН України від 11. 08. 2020 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році». URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/> (дата звернення 18 .05.2023).
46. Лук'яненко М. С. Розвиток творчого мислення молодших школярів. *Обдарована дитина*. Київ. 2012. №5. С. 16.
47. Лук'янчук М. В. Грамота чи грамотність: сучасні наукові підходи до тлумачення понять та їх еволюція. Науковий вісник Східноєвропейського

національного університету імені Лесі Українки. Сер. «Педагогічні науки». Київ. 2018. № 2 (375). С. 29-35.

48. Лук'янчук М. В. Структура творчих здібностей молодших школярів: психолого-педагогічний аспект. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. 2018. Вип. 54. С. 174-179.

49. Максименко С. Д. *Загальна психологія*. Київ : Форм, 2020. 543 с.

50. Мартинюк Л. Становлення творчої особистості молодшого школяра *.Початкова школа*. Київ. 2022. №10. С. 2- 4.

51. Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі у 2020 навчальному році. URL: www.schoollife.org.ua/metodychnirekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-v-pochatkovij-shkoli-u-2019-2020-navchalnomurotsi (дата звернення 13 .01.2023).

52. Міненко А. О. Дослідження актуальних питань розвитку творчих здібностей молодших школярів в педагогічній діяльності вчителя початкової школи . *Наука і освіта*. Київ. 2014. №8. С. 119–123.

53. Міщенко Н. І. Розвиток творчого потенціалу молодших школярів засобами інноваційних технологій. *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 1 (57). С. 138–144.

54. Міщиха Л. П. Психологія творчості: навч. посібник. Прикарпат.нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ : Гостинець, 2017. 447 с.

55. Міщиха Л. П. Психологія творчості: навч. посібник Івано- Франківськ: Гостинець: Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника., 2017. 447 с.

56. Моляко В. О. Концепція творчого сприймання. Актуальні проблеми психології: Проблеми психології творчості: Збірник наукових праць / За ред. В. О. Моляко. Т. 12. Вип. 5. Ч. I. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 288 с.

57. Моляко В.О. Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень .Житомир : Рута, 2006. 320 с.

58. Моляко В.О. Стратегії творчої діяльності: школа. Київ : Освіта України, 2018. 702 с.

59. Музика О. О. Мотивація творчої обдарованості. *Обдарована дитина*. Київ. 2013. №3. С. 2-9.
60. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій .Харків : Основа, 2010. С. 65-68.
61. Навчальні програми для початкової школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html> (режим доступу 12.02.2023).
62. Ніколенко Л.Т.Розвиток пізнавальної активності і самостійності учнів. *Початкова школа*. Київ. 2021. № 8. С.28.
63. Новий тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnuk.ua/>(режим доступу 14.03.2023).
64. Олійник Т. О. Особливості інноваційних перетворень в освіті. *Новий колегіум : зб. наук. праць*. Харків : Новий колегіум, 2015. №6. С. 22-28.
65. Омельчук І.В. Творчість у контексті розвитку людини .Київ, 2013. С. 42-50.
66. Онлайн-сервіси для вчителів URL: <https://osvita-omr.gov.ua/onlajn-servisy-dlia-vchyteliv/>.(режим доступу 22.01.2023).
67. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>. (режимдоступу 08.10 .2023).
68. Основні підходи до проблеми творчих здібностей. URL:<http://www.pedahohikam.net/nervs-894-1.html>. (режим доступу 11.07.2023).
69. Павленко В. В. Розвиток креативності молодших школярів. Житомир. 2017.158 с.
70. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід .Київ: А. П. Н., 2019. 136 с.
71. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів.

Харків : Прапор, 2019. 672 с.

72. Робінсон Кен. Освіта проти таланту. Сила творчості. Львів: Літопис, 2017. 256 с.

73. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ : Міленіум, 2016. 344 с.

74. Скиба М. М. Психологічний супровід розвитку творчих здібностей молодших школярів. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2013.

№21. С. 681.

75. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/sis/index.shtml>. (режим доступу 08 .06.2023).

76. Стадніченко С. Педагогічні погляди В. О. Сухомлинського про розвиток творчої особистості школярів. Наукові записки.

URL: [http://irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2013_123\(2\)83.pdf](http://irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2013_123(2)83.pdf).(режим доступу 17 .02.2023).

77. Стратілат І. Нестандартні уроки української мови: 2 - 4 класи. Київ :Шкільний світ, 2011. 128 с.

78. Туриніна О. Л. Психологія творчості: навч. посібник. Київ. : МАУП, 2017. 160с.

79. Умови та етапи розвитку творчих здібностей учнів. URL: <https://lektsii.net/3-40840.html>. (режим доступу 14 .03.2023).

80. Філософський словник соціальних термінів / за ред. В. П. Андрущенко. Київ – Харків, 2005. 669с.

81. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти. Київ.2020. 544 с.

82. Хуторський А. В Сучасна дидактика: Підручник для вишів. Київ. 2015. 544 с.

83. Чорноус В. П. Формування творчих здібностей майбутніх учителів

початкової школи в процесі вивчення предметів математичного циклу : дис.
... канд.пед. наук : 13.00.04. Рівне. 2010. 232 с.

84. Явоненко М. В. Система творчих завдань між предметного характеру як засіб розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів .Чернігів. 2017. 220 с.

85. Яковлева Є. Л. Емоційні механізми особистісного і творчого розвитку. *Питання психології*. Київ. 2017. № 4. С. 20.